

نگاه به شرق یک سیاست است نه تاکتیک

روس ها موانع عضویت ایران در شانگهای را برداشتند

علیرضا کوهکن

استاد روابط بین الملل دانشگاه علامه

■ **با توجه به نزدیک بودن سفر آقای رئیسی به روسیه که اولین سفر خارجی دوجانبه ایشان هم محسوب می شود، به نظر شما آیا این سفر پیام خاصی خواهد داشت؟**

سفر رئیس جمهور از کشوری آغاز می شود که به لحاظ تقسیم بندی های سیاسی جزو حوزه شرق محسوب می شود. همچنین این سفر به یک کشور همسایه محسوب می شود، همه اینها در راستای جهت گیری سیاست خارجی دولت سیزدهم است که توسط آقای رئیس جمهور و وزارت امور خارجه اعلام شده بود و آن هم توجه به همسایگان و تقویت روابط با آنان است. این سفر به لحاظ نمادین هم گویا و قابل توجه است. یعنی دولت جمهوری اسلامی منافع خود را در حیطه همسایگان خود جست و جو می کند و از این جهت انتظار تأمین منفعت هم در این حوزه بیشتر خواهد بود. البته به خاطر داشته باشیم که سفرهای قبلی هم نسبتاً در همین حیطه جغرافیایی بوده است.

■ **برخی این سفر را در دایره نگاه به شرق هم تعریف می کنند و معتقدند این نگاه به شرق از روی وضعیت اضطرار انتخاب شده است. نظر شما در این مورد چیست؟**

دو نکته وجود دارد. اولاً اینکه اندیشمندان کشور ما هم مانند سایر اندیشمندان دنیا بر این باور هستند که تغییر مناسبات جهانی به سمت شرق یک واقعیت است. البته این را هم باید گفت که جمهوری اسلامی ایران زمانی سیاست نگاه به شرق را مطرح کرد

که هنوز این موضوع در دنیا عمومیت پیدا نکرده بود. ولی الان ما در حالی از عملی شدن سیاست نگاه به شرق صحبت می کنیم که تقریباً اکثر قدرت های بزرگ جهانی این موضوع را درک کرده و در این مسیر حرکت می کنند. اما در کنار این باید توجه کنیم که به نظر می رسد در دولت سیزدهم نگاه به شرق یک سیاست اصولی و نه یک سیاست تاکتیکی است.

■ **چرا؟**

چون زمانی سفر آقای رئیسی به روسیه انجام می شود و بناست توافق های مهمی در این سفر اتفاق بیفتد که دقیقاً در همین زمان داریم مذاکرات هسته ای را پیش می بریم و صحبت هایی هم در مورد امید و رسیدن به توافق وجود دارد. در زمانی که مناسبات ما با کشورهای غربی هم وضعیت بهتری پیدا می کند در همان زمان ما داریم سیاست نگاه به شرق را پیگیری می کنیم. این نشان می دهد که سیاست نگاه به شرق یک سیاست اصولی و نه یک سیاست تاکتیکی است.

■ **اگر مذاکرات وین به نتیجه خاصی نرسد آیا باز هم این سیاست نگاه به شرق و سیاست هایی که ایران دنبال کننده آن است با وجود تحریم ها به نتیجه خواهد رسید یا خیر؟**

تجربه ناشی از تحریم ها در یک دهه گذشته درس های خیلی بزرگی برای ما داشته است. اینکه شما در چه حوزه ای و با چه کشورهایی و در چه مواردی اگر کار کنید می توانید موفق شوید که حوزه تحریم ها را پشت سر بگذارید اهمیت ویژه دارد. واقعیت این است که طی سالهای اخیر تحریم کشورهای جدید سبب شده

که نگاه به این حوزه برای کشورها هم تغییر کند. ما الان در مورد روسیه ای صحبت می کنیم که خود در بخش هایی تحریم است و در همین منازعات اخیری که با غرب داشته تهدید به تحریم های فلج کننده شده است. بنابراین کار با چنین کشورهایی در زمان تحریم راحت تر است و در زمان غیر تحریم هم می شود مناسباتی را پایه گذاری کرد که دوام بیشتری دارد. همین تحریم ها به ما نشان داد کشورهای که از لحاظ سیاسی به ما نزدیک تر هستند و مناسباتی با آنها در زمان غیر تحریم داریم، در دوره تحریم تداوم بیشتری پیدا می کند. خب این برای مسائل داخلی ما هم مهم است. ولی آنهایی که این وضعیت را ندارند با کوچکترین تغییر سیاسی در زمینه قوانین تحریم و یا حتی تهدیدهایی که برای تحریم کردن وجود دارد مناسباتشان قطع می شود که موجب ضرر ما می شود. این موضوع مهمی است.

■ **با این توصیف روابط ما با روسیه را در دوران تحریم چگونه ارزیابی می کنید؟**

رابطه ایران و روسیه در سال های اخیر روبه رشد در همه زمینه ها بوده است. چند دفعه این جمله را از مقامات روسیه شنیده ایم که آمادگی برای گسترش روابط وجود دارد، هرچقدر که ایران در این حوزه بخواهد اقدام کند. البته در بعضی از مقاطع سیاسی به سمت گسترش روابط با این کشور نبوده ایم. اما اقداماتی که روس ها در زمان تحریم ایران انجام داده اند مانند مسائل بانکی، سرمایه گذاری و همین طور روابط ترانزیتی و... جدای از مسائل نظامی و سیاسی نشان می دهد که آمادگی همراهی بر

ویژه نامه سفر رئیس جمهور به روسیه □ دی ماه ۱۴۰۰